

№10 (117)
ЖОВТЕНЬ
2014

ЩОМІСЯЧНИЙ
НАУКОВО – ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2308-4634

МОЛОДЬ і РИНОК

- ПЕДАГОГІКА
- СУСПІЛЬНІ НАУКИ
- МЕНЕДЖМЕНТ
- МАРКЕТИНГ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Андрій Душний, Андрій Боженський Колективне інструментальне музикування педагогічних університетів на прикладі конкурсу "Perpetuum mobile".....	89
Аліна Марлова Педагогічні умови формування готовності до опрацювання іншомовної фахової літератури у студентів вищих медичних навчальних закладів.....	97
Лариса Ороновська, Анатолій Ороновський Хоровий колектив: аналіз дефініцій та провідних ознак.....	101
Вікторія Полюга Творчий акт, музика, екзистенція – феномени особистісного буття людини.....	105
Ольга Хома Педагогічна практика у системі підготовки майбутніх учителів початкової школи.....	109
Дзвенислава Василик Хорові твори Богдана Фільца на слова Тараса Шевченка.....	112
Андрій Славич Особливості хорового письма Михайла Гайворонського.....	117
Наталія Четова Лідія Шапіро – диригент хору і педагог.....	119
Руслан Кундіс Хореографічні колективи Львова як чинник вдосконалення акордеоніста-акомпаніатора.....	123
Оксана Волох Духовний потенціал хорового мистецтва на сучасному етапі розвитку українського суспільства.....	128
Владіслав Гжешук Педагогічні технології професійної підготовки менеджерів до якості виробництва в системі безперервної освіти у процесі вивчення економічних дисциплін.....	133
Войцех Жуковські Напрями формування професійної підготовки маркетологів сфери послуг роздрібною та оптовою торгівлі в міжнародних відносинах.....	138
Христина Голубінка Специфіка і втілення художнього образу у диригентському мистецтві.....	144
Ольга Карась (Кметі) Пріоритети учня-баяніста (акордеоніста) ДМШ з позицій репертуарної політики (друга половина ХХ ст. – сьогодення).....	147
Галина Місько Зразки зимово-обрядової пісенності у репертуарі хорових колективів Тернопільщини.....	154
Ігор Цмур До питання формування творчої особистості майбутнього вчителя музики.....	158
Віра Кузьо, Леся Чавва Пріоритетні дослідження мистецько-педагогічних інновацій ХХІ століття.....	162
Світлана Царук Учні "Варшавського періоду" Олександра Мишуги – видатні співаки та педагоги.....	167
Оксана Смалько Особливості формування відповідального ставлення до батьківства в студентів університету у позааудиторній виховній роботі.....	172
Олег Цебенко Походження та генеалогія роду Гербуртів на теренах Галичини та Поділля XIV – XVII ст.....	176

УДК 361.1

Ольга Хома, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та методики дошкільної й початкової освіти
Мукачівського державного університету

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розкривається специфіка підготовки майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності. Автором визначено завдання та зміст педагогічної практики, вимоги до її проведення, значна увага звертається на її види. Підкреслюється важливість взаємозв'язку усіх видів практики і їх цілісність. Пропонуються шляхи вдосконалення змісту педагогічної практики у вузах III – IV рівнів акредитації за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр".

Ключові слова: практично-професійна підготовка, професійні якості, педагогічна практика.

Лит. 5.

Ольга Хома, кандидат педагогических наук, доцент кафедры
педагогика и методики дошкольного и начального образования
Мукачевского государственного университета

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРАКТИКА В СИСТЕМЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

В статье раскрываются особенности подготовки будущих учителей начальной школы к профессиональной деятельности. Автором определены задачи и содержание педагогической практики, требования к ее проведению, значительное внимание обращается на виды. Подчеркивается важность взаимосвязи всех видов практики и их целостность. Предлагаются пути усовершенствования содержания педагогической практики в вузах III – IV уровней аккредитации по образовательно-квалификационному уровню "бакалавр".

Ключевые слова: практически-профессиональная подготовка, профессиональные качества, педагогическая практика.

Olga Khoma, Ph.D. (Pedagogic) Docent of
Pedagogy and Methods Pre-school and Primary School Department
Mukachiv State University

TEACHING PRACTICE IN THE SYSTEM OF TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

The article reveals with the specifics of future primary school teachers to the profession. The author defines the objectives and content of teaching practice, the requirements for it, much attention is drawn to its views. It is underlined the importance of the relationship of all the practices and integrity. It proposes the ways of improving the content of teaching practice in universities of the III – IV level of accreditation for the qualification of "bachelor".

Keywords: practical training, professional skills, pedagogical practice.

Постановка проблеми. У Концепції педагогічної освіти зазначається, що "педагогічна освіта покликана забезпечити формування вчителя, який здатний розвивати особистість дитини, зорієнтований на особистісний та професійний саморозвиток і готовий працювати творчо в закладах освіти різного типу" [4, 8].

Із уведенням нового Державного стандарту початкової загальної освіти і навчальної програми змінилися підходи до методичної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Теоретико-практичне навчання в умовах вузу спрямоване на формування таких професійних умінь, які

забезпечили б виконання завдань, поставлених державою в освітній галузі.

На лекційно-практичних заняттях мають місце як традиційна, так інноваційні технології навчання. У підготовці майбутніх учителів початкової школи пріоритетне значення надається педагогічній практиці. У процесі проходження її є можливість осмислити педагогічні явища і факти, принципи навчання і виховання, оволодіти професійними вміннями, досвідом практичної роботи.

Враховуючи реалії сьогодення, необхідно формувати у майбутніх учителів початкової школи такі особистісні і професійні якості, які дозволять

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

б їм без особливих внутрішніх бар'єрів почати свою педагогічну діяльність. За час проходження практики студенти мають змогу ознайомитися із загальноосвітніми навчальними закладами, досвідом роботи вчителів початкової школи, набуті теоретичні знання застосувати в практичній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи мають місце у дослідженнях А. Алєкєєва, В. Бондаря, М. Ващуленка, С. Гончаренка, І. Зязюна, Л. Коваль, О. Савченко, М. Фіцули та ін. З. Курлянд, Р. Хмельюк, А. Семенова визначають дидактичні моделі змісту навчання студентів, особливу увагу приділяють специфіці професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи, педагогічному менеджменту та самоменеджменту. В. Дороз розглядає особливості організації педагогічної практики у вищому навчальному закладі для магістрантів. Як бачимо, підготовці майбутніх учителів надається важливе значення, однак у науково-методичній літературі недостатня увага звертається на зміст педагогічної практики, її системність та цілісність.

Мета статті – розкрити специфіку практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах вузу.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна підготовка в умовах університету здійснюється через навчально-виховну діяльність, педагогічну практику, форма, тривалість і терміни якої визначаються для кожної спеціальності з урахуванням особливостей освітньо-кваліфікаційного рівня. Зміст програми педпрактики, форми звітності зумовлюються "Положенням про практику студентів вищих педагогічних навчальних закладів України", освітньо-кваліфікаційними програмами, що передбачені Державними стандартами вищої освіти України, навчальними планами спеціальностей і спеціалізацій та програмами практик.

О. Абдуліною, Н. Загрязкіною [1] чітко сформульовано мету і завдання кожного виду практик. Нами виокремлені наступні завдання: якісна підготовка майбутнього педагога; виховання професійно важливих якостей особистості вчителя; закріплення, поглиблення і збагачення суспільно-політичних, психолого-педагогічних та спеціальних знань у процесі їх використання під час розв'язання конкретних педагогічних завдань; формування і розвиток професійних умінь і навичок; вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності; ознайомлення і збагачення передовим

педагогічним досвідом; вивчення психологічних та індивідуальних особливостей молодших школярів.

До початку педагогічної практики студенти мають досягти певного рівня психолого-педагогічної підготовки. Вважаємо, що означений вид діяльності починається з першого дня перебування студента у педагогічному навчальному закладі. За нашими дослідженнями, успішна практична підготовка майбутніх учителів здійснюється за умови:

- чіткого планування видів педагогічної практики та вибіркової частини навчального плану;
- розробки наскрізної програми педагогічної практики у певному взаємозв'язку;
- дотримання принципів послідовності, системності.

Для спеціальності "Початкова освіта" ОКР "бакалавр" розроблено зміст та методичні рекомендації до усіх видів педагогічної практики: навчально-польової, виховної, психолого-педагогічної, "перший тиждень дитини в школі", методичної та ін.

Усі види практики доповнюють одна одну і складають єдину систему професійно-практичної підготовки студентів у вузі. Практична діяльність студентів ґрунтується на професійних знаннях, спирається на отриманий теоретичний фундамент, що сформувався в процесі навчання в університеті. З. Курлянд, Р. Хмельюк, А. Семеновою розроблено механізм їх проходження у вищих навчальних закладах за всіма освітньо-кваліфікаційними рівнями – настановча конференція, хід практики, звіт [5].

Від рівня сформованості практичних навичок залежить рівень навчально-педагогічних умінь. Нами визначені наступні рівні:

Перший рівень (початковий) – студент самостійно не володіє професійними вміннями, діє на основі життєвого досвіду та інтуїції.

Другий рівень (пошуковий) – студент усвідомлено і самостійно намагається застосовувати знання на практиці, проте припускається низки помилок у професійному мовленні, у визначенні методів та прийомів навчання.

Третій рівень (творчий) – студент виявляє самостійність у виборі і здійсненні професійної діяльності на основі теоретичних знань і практичних умінь, отриманих на практичних і лабораторних заняттях з фахових дисциплін; урок насичений як традиційними, так і нестандартними методами навчання.

Четвертий рівень (основний) – студент

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

намагається здійснювати професійну діяльність на основі своїх моделей, власної методики, використовуючи знання з фахових дисциплін та досвід учителів початкової школи.

В умовах університету слід організувати навчально-виховний процес таким чином, щоб третім та четвертим рівнями володіла максимальна більшість студентів. З цією метою вбачаємо доцільним:

- посилення практичного спрямування у підготовці майбутніх учителів початкових класів. Лекційний та практичний матеріал наукового змісту має бути орієнтований на професійну підготовку, у робочих програмах у зміст занять має бути закладена професійна модель, яка передбачала б означену вимогу. Слід по-іншому трактувати можливість самостійної роботи студентів. Вона повинна мати науково-дослідницький характер, а не реферативний.

- удосконалення змісту педагогічної практики, а особливо системи оцінювання знань, умінь і навичок. Вважаємо, що оцінку "відмінно" за проведений урок може отримати студент, який творчо підходить до вибору методів та прийомів навчання, добре володіє професійним мовленням.

Міністерство освіти і науки України ставить завдання спрямувати роботу всіх структурних підрозділів на визначення нових підходів до педагогічної практики, розробити чітку систему практичної підготовки. Студентів випускних курсів треба направляти на практику в передбачувані місця розподілу, використовувати при цьому можливість укладання тристоронньої угоди, відповідно до наказу МОН від 17.07.2006 року за № 536.

І. Гудзик [2] зауважує, що учні, в тому числі студенти, належним чином повинні володіти українською мовою як державною. Квазіпрофесійна діяльність на практичних заняттях дасть змогу попередити помилки у професійному мовленні майбутніх учителів початкової школи та краще підготуватися до проходження різних видів практик.

Вважаємо, що необхідно створити умови для формування у майбутнього фахівця творчого стилю педагогічної діяльності. Часто-густо допомога викладача студентів під час підготовки до будь-якого виду практики носить консультативний характер, творчість студента у цьому процесі займає незначне місце. На нашу думку, підготовка студента до уроку потребує наступних методичних кроків:

- консультація вчителя початкової школи з питання підготовки до уроку;

- аналіз методичної літератури, складання каталогу з теми;

- визначення типу уроку та його структури;
- формулювання мети, завдань навчання і виховання;

- відбір методів і прийомів навчання;

- складання проекту уроку, консультативний його аналіз методистом;

- складання плану-конспекту уроку, проведення та аналіз.

Активному формуванню творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх учителів покликані сприяти заняття з методики викладання предметів, а умови для цього забезпечує наступне завдання педагогічної практики – оволодіння сучасними методами і формами педагогічної діяльності, новими технологіями навчання.

До технологій, ідеї й елементи яких можуть сприяти ефективному формуванню творчого стилю діяльності майбутніх педагогів під час педагогічної практики, ми відносимо наступні: особистісно орієнтовану, розвивальну навчання, формування творчої особистості, інтерактивну, проектну та інші.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень з проблеми професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, організація і вдосконалення умов для розвитку професійних якостей майбутнього вчителя потребує подальшого ґрунтовного аналізу з позицій сучасного бачення спеціаліста. Наводимо основні параметри професійно важливих якостей, які мають формуватися у процесі навчальної діяльності, у тому числі практичної:

- мотиваційні (зацікавлення професією, мотивація щодо її одержання, усвідомлення проблем майбутньої професійної діяльності та ін.);

- ціннісні (гуманізм, чесність, порядність, щирість та ін.);

- педагогічні (організаторські, дидактичні, комунікативні, сугестивні, дослідницькі та ін.);

- психологічні (ясність і критичність розуму, винахідливо емоційна чуйність і стійкість, розвинутість спостережливості, волі, уявлення, культура темпераменту, об'єктивна самооцінка, наполегливість та ін.).

Створюючи умови, максимально наближені до реальних, – самостійної педагогічної діяльності у школі – педагогічна практика реалізує сприятливі передумови для формування основ професійної майстерності вчителя.

Отже, педагогічна практика ВНЗ потребує комплексного підходу, врахування специфіки підготовки майбутніх спеціалістів в умовах ринку.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у визначенні ролі самостійної роботи студентів як необхідної умови ефективності практичної діяльності.

ХОРОВІ ТВОРИ БОГДАНИ ФІЛЬЦ НА СЛОВА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

1. Абдулліна О.А. Педагогическая практика студентов: учеб. пособ. для студ. пед. институт, / О.А. Абдулліна, Н.Н. Загряжкіна. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1989. – 175 с.

2. Гудзик І.П. Практичне спрямування шкільного навчання української мови / І.П. Гудзик / Матеріали міжнародного науково-методичного семінару (9 – 10 червня 2009 року). – Ужгород, 2009. – С. 125 – 134.

3. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: навч. посіб. / В.Ф. Дороз. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 176 с.

4. Концепція педагогічної освіти / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – К., 1999. – С. 8 – 23.

5. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.

Стаття надійшла до редакції ..2014

УДК 78.087.68:821.161.2

Дзвенислава Василик, старший викладач кафедри методики музичного виховання і дирижування Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ХОРОВІ ТВОРИ БОГДАНИ ФІЛЬЦ НА СЛОВА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У статті висвітлюються деякі особливості інтерпретації Шевченкового слова у хорових композиціях Б. Фільц, аналізується їхня роль у збереженні та формуванні національної ідентичності.

Ключові слова: український музичний націоналізм, національна ідентичність, українська хорова музика, народнопісенний стиль.

Лит. б.

Дзвенислава Василик, старший преподаватель кафедры методики музыкального воспитания и дирижирования

Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ХОРОВЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ БОГДАНЫ ФИЛЬЦ НА СЛОВА ТАРАСА ШЕВЧЕНКО

В статье освещаются некоторые особенности интерпретации слова Шевченко в хоровых композициях Б. Фильц, анализируется их роль в сохранении и формировании национальной идентичности.

Ключевые слова: украинский музыкальный национализм, национальная идентичность, украинская хоровая музыка, народнопесенный стиль.

Dzvenyslava Vasylyk, Senior Lecturer of Methods of Musical Education and Conducting Department Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

CHORAL COMPOSITIONS OF BOHDANA FILTS IN THE WORDS OF T. SHEVCHENKO

This article highlights some features of the interpretation of Shevchenko's words in new choral compositions B. Filtz, analyzed their role in maintaining and shaping national identity.

Keywords: Ukrainian musical nationalism, national identity, Ukrainian choral music, folk-song style.

Постановка проблеми та аналіз основних досліджень та публікацій. Процеси, що нині відбуваються в Україні, спричинили інтенсифікацію духовного життя суспільства. До митецьких явищ, що мають предковичні традиційні народні корені і є уособленням прояву української духовності належить мистецтво хорового співу, що сприяє утвердженню державності, культурній консолідації нації, інтелектуальному та духовному відродженню народу. Особливу роль в аспекті консолідації суспільства відіграють хорові твори на слова Тараса Шевченка. Його поезія завжди була бездонним джерелом натхнення для композиторів різних часів та завжди була і є

актуальною. Багато віршів Поета давно стали народними піснями, шоразу нові і нові композиції з'являються у формі солоспівів, кантат, хорових творів.

Серед численних українських композиторів, що створили хорові твори на слова Шевченка – Богдана Михайлівна Фільц – кандидат мистецтвознавства, доктор філософії з мистецтва, заслужена діячка мистецтв України, лауреат мистецьких премій ім. М. Лисенка й В. Косенка, лауреат Всеукраїнського конкурсу композиторів “Духовні псалми”, стипендіатка Фонду інтелектуальної співпраці “Україна ХХІ століття”, кавалер ордену Святої Великомучениці Варвари, член Національної спілки композиторів України.